¡CÓMO NO!

informatieblad

TILBURG-MATAGALPA

35 JAAR • STEDENBAND TILBURG - MATAGALPA • JUBILEUM •

• Stedenband Tilburg-Matagalpa: 35 jaar • Politieke gevangenen vrijgelaten •
• Bezoek uit Matagalpa • Kermis in Tilburg en Matagalpa • Even terug in de tijd •

COLOFON

¡Cómo No!, het informatieblad over de Stedenband, wordt uitgegeven door Amigos de Matagalpa van Stedenband Tilburg-Matagalpa. **¡Cómo No!** verschijnt drie maal per jaar met een oplage van 550 exemplaren en is ook te lezen op onze website, onder de tab Meer informatie. Voor een gratis abonnement kunt u zich wenden tot de Stedenband Tilburg-Matagalpa:

Adres: Beneluxlaan 74
5042 WS Tilburg
Tel: 013-5368706
E-mail: stedenband@tilburg-matagalpa.nl
Web: www.tilburg-matagalpa.nl
Bank: NL53 RABO 0170 2385 63 of
NL98 INGB 0002 7835 14
De Stedenband is geregistreerd bij ANBI (Algemeen Nut Beogende Instellingen).

Redactie
Marian van Stiphout
Toon Oomen
Miranda van der Klaauw
Herman Fitters
Louise Donjacour

Lay-out
HD ontwerp • Tilburg • www.hdontwerp.nl

Foto voorpagina
kinderen in Matagalpa vieren feest op schoolplein met piñata
foto: Marili van Lieshout

Drukwerk
Drukkerij Mezclado

Afwerking
de Bundel

ISSN: 0920 2315

REDACTIONEEL

Doornroosje
Op 9 juli 1979 trok het sandinistisch bevrijdingsfront Managua binnen en bracht dictator Anastasio Somoza Debayle ten val. In dat zelfde jaar bracht The Clash het legendarische *London Calling* uit, een jaar later gevolgd door een experimenteel driedubbelalbum: *Sandinista!* Vier jaar later vertrok een groep Tilburgers naar Nicaragua om er een schooltje te bouwen. Toen was Thera van Osch al twee jaar bezig om er docenten op te leiden en landbouwscholen op te zetten. Zij speelde een belangrijke rol bij het ontstaan van de stedenband tussen Matagalpa en Tilburg.
Niet alleen hier werd gewerkt aan een stedenband, ook in Utrecht, Doetinchem, Den Haag, Amsterdam, noem maar op. En van overal trokken koffiepluk- en bouwbrigades naar Nicaragua.
Het was geen wonder dat er internationaal enorme solidariteit met Nicaragua ontstond. Want, dat een volksleger na jarenlange strijd erin was geslaagd zich te ontdoen van z'n onderdrukkers, de pro-Amerikaanse Somoza-clan, en daarmee ook een dikke middelvinger naar de VS opstak, die nogal wat vingers in de Latijns- Amerikaanse pap hadden, stemde hoopvol. Voor Nicaragua, maar ook voor Brazilië en Argentinië met hun militaire dictaturen en voor Chili, toen in de greep van Pinochet.
Voor die hoop werd wel een hoge prijs betaald. Velen, vooral zoveel jongeren, betaalden met hun leven. Daarom ben ik nog steeds ontroerd als ik oude foto's zie van de revolutie (kijk naar de foto waarop María Téllez met de *muchachos* in 1979 na een aanval de straten van León binnentrekt); bij het horen van de liederen van Godoy krijg ik nog steeds kippenvel: *Ay Nicaragua, Nicaragüita ...*
Eind jaren zeventig was de sandinistische revolutie klaarwakker. Daarna is zij in slaap gevallen, ze was in coma, vertelde Theo Klomberg me eens*. Het wordt hoog tijd dat iemand haar weer wakker kust.

Marian

**** Theo Klomberg (1930-2013) was een bevlogen pater die een groot deel van zijn leven in Nicaragua woonde, waar hij werkte met sandinistische basisgroepen en christelijke basisgemeenschappen.***

INHOUD

Stedenband Tilburg-Matagalpa: 35 jaar	**Frans Couwenberg**	**3**
Jubileum: 35 jaar Stedenband	**Monique van de Sande**	**4**
Regering schort rechtszitting Miguel Mora en Lucía Pineda op	***vert.:* Joke Keuning**	**5**
Het Ortega-regime blijft de persvrijheid onderdrukken	***vert.:* Joke Keuning**	**6**
Politieke gevangenen vrijgelaten	**Miranda van der Klaauw**	**7**
Bezoek uit Matagalpa	**Frans Couwenberg**	**9**
Kermis in Tilburg en Matagalpa; toen en nu	**fotocollage**	**12**
De scherven van het sandinisme	**Marian van Stiphout**	**14**
Even terug in de tijd	**Thera van Osch**	**16**
***Bacanal Chipote* - 'Dansen op de doden'**	**Herman Fitters**	**20**
Kort nieuws		**22**
Dé foto van ¡Cómo No!	**Toon Oomen**	**24**

Stedenband Tilburg-Matagalpa: 35 jaar

Na tien hectische dagen op de Tilburgse Kermis met de Vogeltjesrace, heb ik nu de rust en de ruimte om terug te kijken op 35 jaar vriendschap en solidariteit met talloze mensen en organisaties in onze Nicaraguaanse zusterstad. Onze vakantiefietstocht van Pieterburen naar Limburg is daar geschikt voor, de rust en ruimte op de Noord-Nederlandse fietspaden in contrast met alle activiteiten in Matagalpa én Tilburg.

Enorm veel is gepresteerd aan beide kanten. Enorm veel mensen hebben zich op geweldige wijze ingezet. Het is ondoenlijk om alle projecten die bedacht, voorbereid, uitgevoerd en geëvalueerd zijn hier te noemen. Al vanaf het begin van onze stedenband zijn we volop bezig met wat men later de millenniumdoelen en Global Goals van de VN is gaan noemen. Niet voor niets hebben we op het gebied van onderwijs, milieu, gezondheid en hulp aan vrouwen en koffieboeren bijzondere resultaten behaald. Het ging niet altijd van een leien dak, maar altijd wel met veel enthousiasme en vasthoudendheid. Vooral vanwege die spirit wil ik alle vrijwilligers feliciteren en bedanken.

Dit alles zou echter niet mogelijk zijn geweest zonder de daadkracht van het Comité Mano Vuelta in Matagalpa, met mensen als Alejandro, Margine, Manuel en Janeth. Wij hier in Tilburg konden steeds bouwen op Jan Vugts en Miranda. Zij vormden in de voorbije 35 jaar ieder op eigen wijze de spin in het web van vrijwilligers, organisaties hier en daar en lokale en nationale overheden. Zonder hen was deze stedenband van beduidend minder hoge kwaliteit geweest.

Ik ben er trots op al zo lang vrijwilliger bij de Stedenband Tilburg-Matagalpa te zijn. ***Bedankt!***

Frans Couwenberg

Op 3 mei 1984, gingen Wim, Jan en Joop bij notaris Von Bergh langs om de Stichting Samenwerking Tilburg Nicaragua op te richten. Met als doelen: het bevorderen van de bewustwording bij Tilburgers over Nicaragua en het ondersteunen van de zelfstandige ontwikkeling van het Nicaraguaanse volk. De gemeente Tilburg erkende deze stedenband in 1988 en zo werd deze officieel. In 2012 is de naam van de stichting veranderd in Stichting Stedenband Tilburg-Matagalpa, omdat dat beter weergeeft wat de stichting is en doet. De doelen wilden de oprichters bereiken door: het tot stand brengen van een stedenband, het verstrekken van informatie, het leggen van contacten en het organiseren van ondersteuning. Anno 2019 zijn we hier nog steeds volop mee bezig. Daarom hierbij een pluim en hulde voor Wim, Jan en Joop en voor alle voormalige en huidige vrijwilligers, donateurs en partners! We hopen jullie allemaal te zien op onze feestdag: zaterdag 5 oktober 2019.

Manuel Márquez van Mano Vuelta
foto: **Comité Mano Vuelta**

Jubileum: 35 jaar Stedenband

Stedenband Tilburg-Matagalpa: 'Verbindt en wint'

Zaterdag 5 oktober viert de Stedenband Tilburg-Matagalpa z'n 35-jarig bestaan. Het zijn roerige tijden zowel in Matagalpa als in Tilburg, weliswaar op zeer verschillende vlakken. Het revolutionair elan moge dan verloren gegaan zijn in het huidige Nicaragua, de Stedenband blijft opkomen voor kansarmen dáár en bewustwording híer, al is het soms roeien tegen de stroom in. Door de verbinding gedurende 35 jaar is er veel gewonnen. Een hele tijd. Dat we deze meet gehaald hebben, gaan we vieren door vooral vooruit te kijken. Een jubileum werkgroep werkt aan een mooi programma. Extra leuk is dat we deze dag vieren samen met maar liefst zeven docenten uit Matagalpa. Deze mensen komen naar Tilburg omdat we dit jaar, vanwege de situatie in Nicaragua, geen onderwijswerkbezoek naar Matagalpa wilden organiseren.

- *Symposium*
  Graag willen we in gesprek met alle geïnteresseerden over de betekenis van het onderhouden van internationale contacten: tijdens dit gedeelte staat het onderhouden van de internationale contacten centraal. Na een korte inleiding nodigen wij de aanwezigen uit zich aan te sluiten en te mengen in deze discussie:
  Welke contacten: Op welke manier?
  Waarom?
  Wat is de zin hiervan?
  Veel mensen reizen de hele wereld over, maken contacten, wat soms uitmondt in hulp. Hoe effectief is dat?
  Wie heeft ervaringen en wat kunnen we ervan leren?
  Antwoorden op al die vragen zijn nuttig voor de toekomst van een organisatie als de Stedenband Tilburg-Matagalpa.

- *Borrel en een hapje en vervolgens een typisch Nicaraguaanse maaltijd: Gallo Pinto*
  Tussendoor is er natuurlijk alle ruimte en gelegenheid om door te praten, te kletsen en te delen. Oude en nieuwe verhalen zijn zéér welkom!

- *Officiële opening feestavond*
  Voorzitter Frans zal de feestavond officieel openen. Met een terug- vooruitblik en een kennismaking met de Nicaraguaanse delegatie.

- *Feest met muziek en film*
  Een gezellig feest met ruimte voor ontmoeting en dans. Ook is er dan de mogelijkheid een kijkje te nemen bij foto's en filmpjes van de afgelopen 35 jaren waaruit zal blijken dat het thema 'Verbindt en wint' de Stedenband Tilburg-Matagalpa eer aan doet!

Monique van de Sande

Locatie:

Wijkcentrum Koningshaven
Kruisvaardersstraat 32c
5021 BE Tilburg
tel: 013 5425729

Programma:

14.30 **inloop en welkomstwoord**
15.00 **symposium**
17.00 **borrel en een hapje**
18.00 **samen eten**
20.00 **officiële opening feestavond**
20.45 **start gezellig samenzijn, feestavond met film, herinneringen ophalen, enz.**
24.00 **einde feestdag**

viering van jubileum van de stedenband in Matagalpa vijf jaar geleden
foto: **Peer Brok**

PS: Zoals u weet, zijn we een non-profitorganisatie. Subsidies geven we liever niet uit aan activiteiten als deze, daarom vragen we voor deelname aan de maaltijd een bijdrage van € 15,- . Graag hiervoor aanmelden voor 26 september door overmaking van het bedrag op rekeningnummer NL98 INGB 0002 7835 14 t.n.v. Stedenband Tilburg-Matagalpa te Tilburg. Bij voorbaat hartelijk dank!

Regering schort rechtszitting Miguel Mora en Lucía Pineda op

Een aantal journalisten en activisten vrijgelaten

29-4-2019

Volgens advocaat Julio Montenegro betekent het uitstel van de rechtszaak tegen de twee journalisten een langere lijdensweg voor de politieke gevangenen. 'Er is geen streefdatum, we hebben geen idee waarom de rechtszaak is uitgesteld, dit past bij de aard van dit politiek beleid.'

Zonder enige verklaring had rechter Edgard Altamirano die maandag de rechtszaak tegen de journalisten Miguel Mora en Lucía Pindea Ubau geannuleerd. Er was geen nieuwe datum bekend en daarmee heeft het regime van Daniel Ortega de lijdensweg van de beide politieke gevangen en journalisten, die sinds 130 dagen gevangen zitten, opnieuw verlengd.
Altamirano bracht de mensenrechtenorganisatie CPDH[1] op de hoogte van het uitstel voor de rechtszaak van Mora en Pineda, verklaarde Julio Montenegro, de advocaat van CPDH die beide journalisten verdedigt. Het bericht werd bekend gemaakt op de dag waarop de rechtszaak zou plaatsvinden. Beide politieke gevangen, die slecht behandeld worden, werden de dag ervoor niet naar het gerechtshof in Managua gebracht. 'Deze wending hadden we eigenlijk al verwacht, dat is een normale zaak. Ze veranderen zonder reden het programma, maar uiteindelijk zal het proces nietig moeten worden verklaard en zullen ze alsnog definitief vrijgelaten worden', zet Montenegro uiteen bij het verlaten van het gerechtsgebouw.
Dit is de derde keer dat rechter Altamirano de rechtszaak van de journalisten opschort en volgens Montenegro is er geen enkel motief aanwezig. 'Het argument dat men in deze zaak gebruikt is overmacht, maar daar is in dit geval geen sprake van. Overmacht heeft betrekking op omstandigheden zoals aardbevingen, orkanen, overstromingen, brand, situaties waardoor rechtszaken niet kunnen plaatsvinden', verduidelijkt Montenegro.

Na het bezoek van het Rode Kruis zou de situatie verbeteren

Mora en Pineda Ubau werden in de nacht van 21 december 2018 gevangen genomen, toen zij verslag maakten voor het kanaal *100% Noticias*, een communicatiemedium dat vanaf dat moment niet meer uitzendt en bewaakt wordt door politieagenten van Ortega. Beiden worden beschuldigd van vooropgezette provocatie, het aanzetten tot terroristische acties en samenzwering terwijl ze hun werk deden en een kritisch verslag maakten over het Ortega-regime.
Volgens verhalen aan hun advocaat, familie en aanwezige Europarlementariërs zijn ze in de vier maanden dat ze gevangen zitten, wreed behandeld. Montenegro hoopt dat het bezoek van het Internationale Rode Kruis de omstandigheden zal verbeteren. 'Men veronderstelt dat sinds het Rode Kruis begonnen is met hun bezoeken, de behandeling wel verbeterd moet zijn: meer ventilatie, elektrisch licht, geen insecten, af en toe buiten luchten, contact met familie en onderzoek door het Forensisch Medisch Instituut.' 'Maar waarom zien we geen rapport? Deze situatie hadden ze maanden geleden al moeten oplossen', verklaart Montenegro.
Verónica Chávez, de vrouw van Mora, geeft aan dat alle politieke gevangen vrijgelaten moeten worden omdat uitstel erg frustrerend is voor hun. Wat betreft de bestorming van *100% Noticias*, zegt ze: 'Ze hebben geen enkel strafbaar feit gepleegd, de mensen die hun gevangen genomen hebben, die maken zich schuldig aan misdrijven.'

Organisaties die aandacht schenken

Het Comité Bescherming Journalisten vermeldde in Twitter dat de rechtszaak van Miguel Mora en Lucía Pineda Ubau nog gaande is. De regering van Costa Rica heeft verzocht om vrijlating van Pineda Ubau en de consul van Nicaragua, Oscar Camacho, heeft verzocht om aanwezig te zijn bij het proces. 'Costa Rica betreurt de langere gevangenisstraf van de journaliste en heeft herhaald dat het maatregelen zal blijven nemen om te zorgen dat de persoonlijke veiligheid en het proces gewaarborgd zijn', citeert het officiële document van de Costaricaans ministerie van Buitenlandse Zaken. Hun mening is voor ons belangrijk.

vertaling: ***Joke Keuning***

bron: www.laprensa.com, *La Prensa* is het grootste en oudste Spaanstalige dagblad in New York City en het oudste Spaanstalige dagblad in de Verenigde Staten.

update:

Op 25 mei werd bekend dat de rechtszaak voor de vierde keer is uitgesteld.
Op 12 juni werd het volgende bericht bekend gemaakt door de NOS: In Nicaragua zijn vannacht en vanochtend vrijwel alle politieke gevangenen op vrije voeten gesteld. Gisteren mochten vijftig gevangenen naar huis, vandaag volgden er nog eens 56. President Ortega heeft afgelopen weekend een nieuwe amnestiewet door het parlement geloodst die de collectieve vrijlating mogelijk maakt.
Onder de vrijgelaten gevangenen zijn vooraanstaande activisten en tegenstanders van het regime als Lucía Pineda, een bekende journaliste, en studentenleider Edwin Carcache. Een andere activist, Hansell Vásquez, zei dat hij blij is dat hij 'weg is uit die hel', maar ook 'bedroefd omdat het land nog meer op slot zit dan toen we de cel in gingen.'

Hansell Vásquez, herenigt met zijn moeder
foto: **AFP**

1 Comité Permanente por la Defensa de los Derechos Humanos, in het Nederlands EVRM Europees Verdrag van de Mensenrechten

Het Ortega-regime blijft de persvrijheid onderdrukken

2 mei 2019
In het kader van de internationale dag van de persvrijheid en meer dan een jaar nadat de Nicaraguaanse regering begon met het onderdrukken van de protesten die op 18 april 2018 begonnen, verklaart Guevara Rosas,de directrice van Amnesty International van Noord- en Zuid-Amerika: 'Het is betreurenswaardig dat de Nicaraguaanse autoriteiten volharden in het intimideren van de pers en dus het recht op informatie schenden. In het afgelopen jaar zijn moedige journalisten en andere personen die actief zijn in de media aangevallen terwijl ze verslag legden van de protesten.' Ze zijn lastig gevallen en achtervolgd omdat ze opkwamen voor de vrijheid van meningsuiting en het uitvoeren van hun werk. Anderen zoals Lucía Pineda en Miguel Mora van kanaal 100% Noticias zijn aangehouden en zitten nog in de gevangenis. Meer dan zeventig journalisten en andere personen die in de media werkzaam zijn hebben noodgedwongen het land verlaten.

Erika Guevara Rosas vervolgt: 'Amnesty International blijft rapporten ontvangen over aanvallen op de pers en intimidatie van journalisten. De autoriteiten moeten onmiddellijk alle journalisten die tijdens hun werk zijn aangehouden vrijlaten en stoppen met de onafhankelijke media de mond te snoeren. De autoriteiten moeten zo snel mogelijk alle aanvallen tegen de pers objectief en onafhankelijk onderzoeken om er zeker van te zijn dat grenzen worden afgebakend en dat de slachtoffers schadeloos worden gesteld.'

Aanvullende informatie:
Op 18 april 2018 lokte een aantal hervormingen op het gebied van sociale zekerheid protesten uit in heel Nicaragua. Als reactie op deze manifestaties kwam de Nicaraguaanse regering met een gewelddadige strategie van onderdrukking. Vanaf dat moment zijn er al 325 personen omgekomen, hoofdzakelijk door hardhandig optreden van de veiligheidstroepen van het bewind en guerrillagroeperingen; er zijn meer dan 2000 gewonden gevallen; honderden zijn onterecht aangehouden en vele duizenden zijn naar Costa Rica gevlucht.
Amnesty International heeft informatie ontvangen over de aanvallen op de communicatiemedia en journalisten die kritiek uiten op de regering van Ortega. Op 21 april 2018, in het begin van de crisis, werd de moord op de Nicaraguaanse journalist Ángel Gahona bekend gemaakt, hij is in Bluefields neergeschoten toen hij verslag deed van de protesten. Op dezelfde dag raakten nog negen andere journalisten gewond. Later, op 30 mei tijdens de mars van moeders, zijn de zendstations van *100% Noticias* in Managua en *Radio Darío* in León aangevallen. Op 13 december 2018, maakte de nationale politie met geweld het digitale medium *El Confidencial* en de televisieprogramma's *Esta Noche* en *Esta Semana* met de grond gelijk. Beide zijn erkende organisaties op het gebied van kritische onderzoeksjournalistiek. Op 21 december 2018 werden twee journalisten van het onafhankelijk bureau *100% Noticias* gevangen genomen, Lucía Pineda en Miguel Mora. Zij worden beschuldigd van samenzwering, terroristische activiteiten en het aanzetten tot haat. De medewerkers van *100% Noticias*, inclusief de directeur Miguel Mora, waren al eerder bedreigd, geïntimideerd en achtervolgd door zowel de Nicaraguaanse autoriteiten als aanhangers van de regering.
Er zijn rapporten bekend over intimidatie van journalisten en medewerkers van communicatiemedia van onder andere *La Prensa, Radio Darío, Radio Mi Voz* en *Canal 12*.
De autoriteiten moeten onmiddellijk alle journalisten die tijdens hun werk zijn aangehouden vrijlaten en stoppen met het de mond snoeren van de onafhankelijke media.

vertaling: ***Joke Keuning***
bron: www.amnesty.org

cartoon van Pedro X. Molina gepost op Twitter ter gelegenheid van World Press Freedom Day (3 mei 2019)

journalist Ángel Gahona (links)
foto: **Confidencial**

Nicaraguaanse journaliste Lucía Pineda krijgt persprijs
Lucía Pineda Ubau, perschef van het in december door de regering gesloten nieuwskanaal *100%Noticias* en vrijgelaten politieke gevangene zal in oktober de persprijs Courage in Journalism van het International Women's Media Foundation in ontvangst nemen. De stichting besloot Pineda, één van de vijf winnaressen, te eren voor haar onverzettelijke werk om de persvrijheid in Nicaragua te beschermen. Werk dat zij wegens kritiek op de regering met haar vrijheid moest bekopen.

Politieke gevangenen vrijgelaten
‘Wij hebben geen enkel misdrijf begaan’

Het akkoord dat eind maart werd gesloten tussen de regering van Nicaragua en de Burgeralliantie, gaf de regering negentig dagen de tijd om de politieke gevangenen vrij te laten. Het leidde uiteindelijk tot hun vrijlating op 11 juni. Maar daar ging nog wel een en ander aan vooraf. Op 16 mei werd de 57-jarige politieke gevangene Eddy Montes Praslin door een bewaker doodgeschoten. Hij was afkomstig uit Matagalpa. Zijn begrafenis in Matagalpa vond plaats onder strenge bewaking om protesten te voorkomen, maar dat verhinderde niet dat aanwezigen hun ongenoegen uitten. Daarna volgden er protesten in heel Nicaragua (en de rest van de wereld, waaronder een demonstratie in Nederland). De Burgeralliantie trok zich terug van de nationale onderhandelingstafel en riep op tot een 24-uursstaking. Die vond plaats op 23 mei. In de dagen daarna werden mondjesmaat een aantal politieke gevangenen vrijgelaten met huisarrest.

Amaya Coppens tijdens haar arrestatie
foto: **Jairo Cajina/El 19 Digital**

Op internationaal vlak verhardde de roep om sancties. Als de regering de deadline voor de échte vrijlating van álle politieke gevangenen niet zou respecteren, zouden er ‘zware stappen’ ondernomen worden, was de boodschap van de internationale gemeenschap. Alvorens daadwerkelijk over te gaan tot vrijlating, formuleerde de regering Ortega-Murillo een amnestiewet. Deze wet, die op 3 juni werd aangenomen door het parlement, verleent amnestie aan de ‘plegers van terrorisme en poging tot staatsgreep’, alsmede aan anderen die betrokken waren bij de anti-regeringsprotesten vorig jaar, onder de voorwaarde dat zij niet opnieuw soortgelijke misdaden begaan (lees: niet protesteren). Ook mogen zij zich niet verkiesbaar stellen.

Feest en kritiek

Een groot aantal van de politieke gevangenen die werden vrijgelaten liet zich bijzonder kritisch uit over de wet. ‘Wij aanvaarden geen amnestie want wij vragen nergens vergiffenis voor, wij hebben geen enkel misdrijf begaan’, riep Amaya Coppens, de 25-jarige Belgisch/Nicaraguaanse studentenleidster de omringende pers toe. Haar hing een gevangenisstraf van vijftig jaar boven het hoofd. ‘De plegers van de misdaden tegen de menselijkheid zijn zíj’, >>>

Lucía Pineda en Miguel Mora zijn weer vrij
foto: **Jorge Torres/EFE**

voegde ze er aan toe. 'Wij zullen blijven vechten tot er echt gerechtigheid heerst in Nicaragua.'
Het feest en de ontlading waren enorm en de vrijgelaten boeren-, studenten- en volksleiders werden door grote aantallen sympathisanten opgewacht bij hun huizen. Ook de journalisten Miguel Mora en Lucía Pineda werden als helden ontvangen. Uit hun verhalen blijkt echter dat de politieke gevangenen onder erbarmelijke omstandigheden werden vastgehouden en regelmatig het object van machtsmisbruik zijn geweest. 'Ik heb twee weken in een hol gezeten waar ik in mijn handen moest poepen', vertelde Lucía.
Voor de huizen van verschillende vrijgelaten politieke gevangenen stonden al snel politiewagens. Op donderdag 13 juni postte Bayron Estrada, een vrijgelaten studentenleider uit León, een filmpje van een patrouillewagen voor zijn deur. Toen Jeffrey Jarquín bij zijn huis kwam, was er al politie en de pers filmde een bevlogen betoog van hem tegen de politiechef. Op de ongeplaveide straat voor zijn huis van zinkplaten vertelde hij: 'Ik ben geen misdadiger […] ik studeerde met een beurs aan de UCA […] jullie hebben bijna een jaar van mijn leven ontnomen en komen mij nu nog lastigvallen! […] In de gevangenis hebben jullie van alles met mij gedaan, mij geslagen en zelfs verbrand – maar nu komt de waarheid boven.'

Repressie

De repressie die nu gaande is in Nicaragua is jarenlang zorgvuldig voorbereid door Ortega en wordt tot nu toe door de meerderheid van de bevolking geaccepteerd of zo niet, dan toch op zijn minst aanvaard.
Toen president Ortega in 2006 weer verkozen werd, na drie mislukte pogingen, beloofde hij 'het volk president te maken'. Tegelijkertijd ondernam zijn partij, het FSLN, onder zijn leiding stappen om toekomstige verkiezingsnederlagen te voorkomen. De voornaamste manier waarop zij dit deden was door overeenkomsten en pacten met tegenstanders te sluiten. Met voormalig president Arnoldo Alemán sloot Ortega bijvoorbeeld een pact om de kiesdrempel te verlagen; met de Katholieke Kerk kwam hij in het reine door kardinaal Obando y Bravo hem en zijn vrouw te laten trouwen, waarna hij de abortuswetgeving drastisch veranderde; met de traditionele zakenelite bouwde hij aan een 'consensusmodel' om enerzijds buitenlandse investeringen aan te trekken, economische groei te bevorderen en belastingen te reduceren, terwijl hij anderzijds beloofde de effecten van deze groei met de bevolking te delen door middel van sociale programma's. Dit deed hij inderdaad door de armoede te bestrijden en te investeren in de onderwijs- en in de zorgsector.
Op politiek vlak zorgde Ortega voor een kiescommissie geleid door trouwe aanhangers. Hij verlengde regelmatig buitenwettelijk de termijnen van leden van de kiescommissie (CSE), het hoger gerechtshof (CSJ) en van rechters die aan zijn kant stonden. De door Ortega gecontroleerde juridische organen zorgden er voor dat van andere partijen de verkiesbaarheid werd ingetrokken en gemeentelijke verkiezingsuitslagen werden gemanipuleerd.
Ook vond er onder Ortega's leiding een heroriëntatie van het ambtelijke apparaat plaats. Om werk te krijgen moest je in het bezit zijn van een partijlidmaatschap of een politieke

begrafenis van Eddy Montes
foto: **internet**

goedkeuringsbrief, verkrijgbaar bij het lokale partijsecretariaat. Er ontstond al snel een systeem van 'gunsten' en connecties (en dus corruptie), waarbij het voor het krijgen van een baan, oplossen van een juridisch conflict, of zelfs het hernieuwen van je jaarlijkse APK keuring niet langer ging om respectievelijk je hersenen, rechten of de feiten, maar om je relaties met de partij. Straatprotest tegen de politiek van Ortega was klein en werd veelal geridiculiseerd in de media. De politie keek steevast de andere kant op als betogers door partijlieden geïntimideerd of zelfs in elkaar geslagen werden. Het ging Ortega en de zijnen helemaal niet meer om het volk, maar om het behouden van de macht: economisch én politiek.

Vrij spel

Zelfs het (publieke) onderwijs wordt gedomineerd door Sandinisten. Het FSLN beheert daarnaast een scala aan vakbonden en sociale bewegingen, waarmee ze gedurende de jaren negentig, toen de liberalen regeerden, het land regelmatig wisten plat te leggen.
Ruimte voor andersdenkenden is er niet. De derde achtereenvolgende her-'verkiezing' van Ortega was hiermee voor niemand een verrassing, noch dat zijn vrouw uiteindelijk vice-president werd. Tegen april 2018 was de tafel reeds gedekt en alle pionnen op het schaakbord stonden de goede kant op. Toen de protesten begonnen, was er geen enkele sector die niet op de één of andere manier door de partij gecontroleerd werd. Hierdoor heeft de regering vrij spel in het creëren van de papieren werkelijkheid die ze de eigen achterban en de internationale gemeenschap nu voorhoudt.

samenstelling: ***Miranda van der Klaauw***
bronnen: nieuwsbrief Nica-Nieuwsteam en de Nicaraguaanse pers

cartoon van M. Guillén in *La Prensa*
cartoon: **internet**

Bezoek uit Matagalpa

Aantrekkelijk, zinvol programma voor zeven docenten

'Alle kinderen naar school'
'School, de beste werkplaats'
'Global goal 4: Kwaliteitsonderwijs'
Deze slogans zijn onmiskenbaar onze stedenband op het lijf geschreven.

de delegatie; vlnr:
Juan Alberto Aldana (Escuela Normal José Martí),
Rosa Emilia Gutiérrez (Escuela Arturito Mendoza),
Franklin René Rizo Fuentes (vice presidente JD CMV),
Sandra Nohelia Jiménez Argurcia (Escuela Normal José Martí),
Marbely del Carmen Loza García (Escuela Once de Septiembre),
Alexis Lopez Muñoz (Centro Las Hormiguitas),
Erling Ramón Castilblanco Miranda (Escuela Juan XXIII)
foto: **onbekend**

Onmiskenbaar al vanaf de reis van de bouwploeg in 1984, toen kleuterschool La Chispa in een van de armste wijken van Matagalpa werd gerealiseerd. Vanaf dat moment bleef Gé Mooren steeds betrokken bij het basisonderwijs en probeerde hij steeds op de scholen waar hij werkte het Matagalpa-vuur aan te wakkeren. Dat lukte meer dan voortreffelijk.
Die betrokkenheid zorgde ervoor dat de scholen obs De Einder (na een fusie: obs Panta Rhei) en sio Hoogvenne (later sbo Zonnesteen) in 1988 contact zochten met basisscholen in onze zusterstad, wat leidde tot een vriendschapsband van 31 jaar met Escuela Especial La Amistad, de basisscholen Arturito Mendoza, Once de Septiembre en Walter Mendoza en uiteraard *preescolar* La Chispa. De eerste contacten kwamen tot stand met medewerking van Jan Vugts, de toenmalige animator van onze stedenband.

Educatieve projecten

Vanaf 1992 werden de contacten veel steviger. Bezoeken over en weer van betrokken docenten en directieleden waren het gevolg. In 1993 was er een reis van drie weken naar Matagalpa van onder meer docenten van Hoogvenne en De Einder. Onze ervaring daar was de aanleiding om een keer per twee jaar op bezoek te gaan naar Matagalpa met een groep docenten van Tilburgse basisscholen. De groep betrokken scholen breidde zich in de loop van de tijd uit. Zowel in Tilburg als in Matagalpa. Ook leerkrachten van bs De Sporckt, pi-school Hondsberg en bs Gandalf uit Den Bosch sloten zich meerdere keren aan om kennis te nemen van het onderwijs in Nicaragua en om het delen van eigen onderwijservaringen met onze Matagalpese vrienden. En dat steeds in eigen vakantieweken en op eigen kosten.
De aard en inhoud van de werkbezoeken veranderde in de loop van de tijd. Tijdens de eerste reizen bezochten we onze zusterscholen, gaven lessen handenarbeid, dansexpressie en speelden we met en voor de kinderen poppenkast. We lieten zien welke spelletjes kinderen in Tilburg spelen en waren benieuwd naar die van de kleine Matagalpin@s. Zo ook met het vieren van feest daar en hier. We kregen zo een prachtige indruk van het leven van kinderen in een land als Nicaragua en konden met die opgedane kennis urenlang op onze eigen scholen de leerlingen een goed beeld geven van het leven van hun leeftijdgenootjes in Matagalpa. We maakten met de opgedane kennis, foto's en videobanden tal van educatieve projecten die we introduceerden op Tilburgse basisscholen. Maar we wilden verder…

Spelend leren

Steeds zagen we dat veel van onze Matagalpese collega's worstelden om het onderwijs op een aantrekkelijke, verantwoorde manier gestalte te geven. >>>

Kinderen waren ongedurig, velen ongemotiveerd door de nogal saaie lessen. In gesprekken met Matagalpese leerkrachten vroeg men om aantrekkelijke werkvormen die het lesgeven voor de kinderen, maar ook voor henzelf kon verbeteren. Tijdens de reis van 2011 namen Gonnie Senders en Doortje Couwenberg van obs Panta Rhei het voortouw om in Matagalpa workshops te presenteren waarbij onze vrienden uit Matagalpa zelf gingen ontdekken hoe met simpele aanpassingen van werkwijzen en onderwijsmaterialen het onderwijs voor hun leerlingen ineens verrassend veel leuker kon worden. Zelfstandig werk, spelend leren, aansluiten bij mogelijkheden van kinderen en samenwerken vormden de pedagogisch-didactische basis. Het sloeg enorm aan en de reizen daarna bouwden we voort op dit concept.
De vraag vanuit Matagalpa kwam snel te liggen op hulp bij de didactiek van het rekenen. Graag voldeden we daaraan. Met behulp van Frans Moerlands van het Tilburgse Rekenhuis ontwikkelden we workshops voor het optellen en aftrekken in de onderbouw en later voor het onderwijs van de breuken. Inmiddels was ook de Tilburgse pabo via ons in contact gekomen met de opleidingsschool voor onderwijsgevenden in Matagalpa. We trekken nu samen op om de kwaliteit van het basisonderwijs in Matagalpa een impuls te geven. En toen …

Negatief reisadvies

De sociaal-economische/politieke crisis in Nicaragua begon op 18 april 2018. We maakten ons zorgen, leefden mee met alle ellende die zich voordeed in onze zusterstad. De Stedenband wilde zich zoveel mogelijk neutraal opstellen. De lopende projecten bij de koffieboeren en de organisatie voor microkrediet voor vrouwen gingen door. Ook bleven we contact houden via het Comité Mano Vuelta (CMV) met

Frans (midden) tijdens de evaluatie van een les
foto: **onbekend**

workshop op pabo in Matagalpa
foto's: **Frans Couwenberg**

bij de hormiguitas

La Chispa

leren kan ook leuk zijn

schoolklas in Matagalpa

de projecten op onze zusterscholen. Het werd tijd om de onderwijsreis van 2019 te organiseren. Een negatief reisadvies van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken noodzaakte ons om de voorgenomen reis in mei 2019 te annuleren. Een zware beslissing: na dertien onderwijsreizen niet naar Nicaragua in 2019. Unaniem werd het idee van de voorbereidingsgroep aangenomen om de contacten met het Matagalpese onderwijsveld niet te verliezen en een groep vertegenwoordigers uit het basisonderwijs naar Tilburg uit te nodigen. Het voorstel om zeven docenten naar onze stad te laten komen, werd aan het CMV voorgelegd. Ze reageerden snel en waren blij dat het werken aan het verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs voortgang kon vinden. Meteen werd door hen ook een verzoek aan MINED (het ministerie van Onderwijs van Nicaragua) gedaan om toestemming te geven aan een groep Matagalpin@s om een bezoek te brengen aan Tilburg. Dat had om voor ons onduidelijke redenen nogal wat voeten in de aarde. Pas in mei van dit jaar kreeg een vijftal docenten die werken op een 'openbare' school in Nicaragua het groene licht. De andere twee staan niet op de loonlijst van het ministerie van Onderwijs in Nicaragua en hadden al de toestemming van hun werkgever.
Van 28 september tot en met 13 oktober ontvangen wij dus een onderwijsdelegatie uit Matagalpa. De delegatie bestaat uit twee docenten van Escuela Normal José Martí (de pabo van Matagalpa), drie docenten van onze zusterscholen en een docent van Las Hormiguitas, een centrum voor werkende kinderen in Matagalpa.
Delegatieleider is **Franklin René**. Hij is al jarenlang lid van het bestuur van het CMV en werkt op de UNAN, een universiteit in Matagalpa. Hij is sterk betrokken bij het project tegen kinderarbeid dat onder meer door **Toon Oomen, Wil Boonman** en onderwijsvakbond AOb wordt ondersteund.
Sandra Nohelia en **Juan Alberto** werken op José Martí, respectievelijk als rekendocent en sportdocent.
Rosa Emilia, van Escuela Arturito Mendoza en **Marbely del Carmen** van Escuela Once de Septiembre zijn sterk geïnteresseerd in het rekenonderwijs, kunst en cultuur op de basisschool.
Alexis is docent sport bij Las Hormiguitas en **Erling Ramón** werkt als gymleraar op Escuela Juan XXIII.

Logeren bij vrijwilligers

Op dit moment zijn we hard bezig voor hen een aantrekkelijk, zinvol programma te maken. Daarbij gaan we uit van wensen van de delegatie en gemaakte afspraken in voorgaande onderwijsreizen.
De volgende activiteiten staan op de lijst:

- Kennismaking met het werk van de Stedenband hier in Tiburg, met name op Panta Rhei en Zonnesteen.
- Kennismaking op Fontys pabo en enkele stagescholen.
- Deelname aan een workshop 'rekenen; waarbij het accent ligt op het onderdeel vermenigvuldigen.
- Deelname aan een workshop 'meer bewegen op Matagalpese scholen'. Dit onderdeel is een voortzetting van een project op initiatief van het Tilburgse BeweegBuro, waarbij op een verantwoorde, vernieuwende wijze gymnastieklessen worden gepresenteerd.
- Deelname aan een workshop 'kunst en cultuur', naar aanleiding van vragen uit Matagalpa over het maken van maskers en de betekenis daarvan in zowel de Nederlandse als Nicaraguaanse cultuur.
- Na de workshops zal de delegatie in de tweede week van het bezoek, op de basisscholen de opgedane kennis in de praktijk kunnen zien en deelnemen aan de uitvoering ervan.
- Uiteraard zijn onze vrienden uit Matagalpa de eregasten tijdens de jubileumviering op 5 oktober.

Kortom een boordevol programma staat hen te wachten, waarbij natuurlijk ook tijd moet zijn voor wat rust en toeristische activiteiten en het genieten van logeren bij vrijwilligers van de Stedenband.
Als de groep terug is in Matagalpa staat hen na enkele weken nog een flinke taak te wachten. Er is met hen afgesproken dat ze de collega's van de twaalf zusterscholen gaan vertellen en laten zien wat het bezoek heeft gebracht. Het moet de collega's inspireren om met elkaar de kwaliteit van het onderwijs op hun scholen weer een stukje op een hoger plan te brengen.

En wij? Voorzichtig denken we weer aan een volgende onderwijsreis. Er is al weer een aantal onderwijsmensen die belangstelling hebben om mee te gaan Misschien in het voorjaar van 2020?

Namens de voorbereidingsgroep,
Frans Couwenberg

KER IN TILBURG 2019

foto's kermis Tilburg (LunaLunaLuna): **Miranda van der Klaauw**
foto draaimolen en zweefmolen: **internet**

MIS EN MATAGALPA 2004

foto's kermis Matagalpa: **Theo Hol**

De scherven van het sandinisme
‘Ortega heeft het FSLN als partij helemaal uitgehold’

De sandinistische revolutie is veertig jaar oud. Decennialang hadden verschillende leden van de Somoza-familie Nicaragua bestierd als hun privé-eigendom. Op 19 juli 1979 bracht het Sandinistisch Nationaal Bevrijdingsfront (FSLN) waar Daniel Ortega deel van uitmaakte de rechtse en pro-Amerikaanse dictator Anastasio Somoza ten val. Maar vandaag heeft Daniel Ortega, toen revolutionair, nu zich zélf ontpopt als dictator, zeggen tegenstanders. Ortega handhaaft een ijzeren controle.

Hij onderdrukte vorig jaar hardhandig de grote betogingen -die begonnen op 19 april- tegen een voorgestelde hervorming van de sociale zekerheid. Daarbij vielen meer dan driehonderd doden. Tienduizenden opposanten zijn intussen het land ontvlucht.
Wat blijft er veertig jaar later nog over van de omwenteling in Nicaragua? Voor MO* schreef freelance journalist Arthur Debruyne onlangs een artikel met interviews met oud-strijdmakkers van Daniel Ortega. Zij sparen hun kritiek niet.

Vergiftigd

Zo zegt Dora María Téllez (zij verwierf internationale faam toen ze in 1978 op amper 22-jarige leeftijd een guerrillacommando aanvoerde dat het Nicaraguaanse parlement innam): ‘De dictatuur van Daniel Ortega heeft komaf gemaakt met de grondwet, de onafhankelijke instellingen, burgerrechten en vrijheden. […] Het is erger gesteld met het land dan voor de revolutie in 1979. We leven opnieuw onder een brutale, repressieve en criminele dictatuur die op grote schaal mensenrechten heeft geschonden.’ Dat ervaart Téllez aan den lijve: al ruim een jaar leeft zij ondergedoken vanwege herhaalde doodsbedreigingen en intimidaties door knokploegen. In 1995 brak Téllez met het FSLN om de partij Movimiento Renovador Sandinista (MRS) te stichten, die de sandinistische ideologie opnieuw wil democratiseren. Diezelfde MRS is vandaag verboden.
Volgens Téllez is er maar weinig over van de revolutie. ‘Het ligt me zwaar op het hart dat tienduizenden Nicaraguanen -jongeren, vrienden, geliefden van mij- het leven lieten om zoveel jaar later op dit punt te eindigen. Beeld je in: een nieuwe dictatuur aangevoerd door een oude strijdmakker, die in de naam van het sandinisme een criminele bende heeft opgericht. Dat komt hard aan. […] Wat Ortega heeft opgetuigd, is een parasitaire politieke structuur die erop gericht is de macht van zijn familie te consolideren. Ortega heeft het sandinisme helemaal verwrongen tot iets onherkenbaars en heeft zijn legitimiteit helemaal opgeblazen. Ortega heeft het sandinisme vergiftigd.’

Familiale macht

Evenals Dora María Téllez ontvangt Luis Carrión (in de jaren zeventig en tachtig een van de negen *comandantes* aan het hoofd van het FSLN) regelmatig doodsbedreigingen. ‘We leven onder een dictatuur die gewelddadig is, repressief, met een totalitaire hang, en die wordt aangevoerd door een van de leiders van de revolutie. Ortega heeft het FSLN als partij helemaal uitgehold, en het als machine ten bate van de familiale macht ingeschakeld.’ Tussen 1988 en 1990 was Carrión minister van Economie onder president Daniel Ortega. In 1995 stapt hij uit de politiek, gefrustreerd door een Ortega die binnen het FSLN steeds meer macht naar zich toe trekt. Tien jaar later gaat hij op een kieslijst staan voor de MRS die inmiddels verboden is.
‘De revolutie sorteerde een belangrijk sociaal effect op twee vlakken. Ten eerste maakten we onderwijs toegankelijk voor de massa’s. […] Ten tweede boekten we grote vooruitgang met de gezondheidszorg. Verder haalde de revolutie veel mensen uit de anonimiteit en de marginaliteit. [...] Burgers kregen de kans zich te organiseren en te participeren, kortom, iemand te zijn. Tegelijk voelden anderen zich beknot in hun rechten. We beperkten de politieke ruimte van opposanten. We verboden arbeidersprotesten met het argument dat ze contrarevolutionair waren.’ Volgens Carrión was de democratie organiseren hoe dan ook nooit bedoeling van de sandinisten. ‘Sterker nog, wij perkten die net in. We legden de vrije meningsuiting en politieke partijen aan banden en we stigmatiseerden de oppositie door eender welke criticus te bestempelen als contra-

Dora María Téllez (met baret en ruitjeshemd) in 1979 in León
***foto:* public domain**

María Téllez (midden met baret) trekt in 1979 na een aanval met troepen León binnen; een belangrijk keerpunt in de revolutie
***foto:* diariovenceremos.cl**

vlnr sandinistische leiders Humberto Ortega, Luis Carrión y Daniel Ortega eind jaren zeventig *foto:* internet

Luis Carrión
foto: **internet**

Celia Sánchez, Alfredo Alaniz en Mónica Baltodano in Holguín, Cuba, 26 juli 1979
foto: **internet**

Mónica Baltodano
foto: **internet**

Daniel Ortega tijdens zijn inauguratie als president in 2007; naast hem Hugo Chávez van Venezuela en Evo Morales van Bolivia *foto:* **AP**

revolutionair. Net zoals aanhangers van Ortega betogers vandaag als "coupplegers" bestempelen.'
Dat de bevrijding die de sandinisten in de jaren tachtig beloofden zo snel omsloeg in dictatuur, verklaart Carrión als volgt: 'Als iemand zo lang strijd levert, lijdt, naasten verliest, gefolterd wordt, in de gevangenis zit en dan opeens de macht krijgt, als het je zoveel heeft gekost, dan geef je de macht niet zomaar uit handen. […] Al heel vroeg zag Ortega zichzelf als de messias van de revolutie, die als enige oordeelde wat wel en niet revolutionair was. Doorheen de jaren heeft dat zijn uiterste bereikt. Ortega is ook een erg wantrouwig man. Daarom heeft hij een familiale machtsconcentratie opgebouwd rond de mensen die hij vertrouwt. Alle anderen zijn inwisselbaar en kunnen morgen aan de kant geschoven worden.

Ultrarechts beleid

Mónica Baltodano sloot zich in 1974 aan bij de sandinistische guerrilla, werd in 1977 opgepakt door de beruchte Guardia Nacional van dictator Somoza en werd regelmatig gefolterd tijdens haar negen maanden durende gevangenschap. Ze is constant aan het overwegen of ze moet onderduiken of niet: 'Ik kan onmogelijk een geïnformeerde beslissing nemen, want er zijn vandaag geen duidelijke regels meer. Het regime kan eender wat doen. […] In de strijd tegen Somoza was alles duidelijker. We voerden een gewapende strijd, met hechte ondergrondse netwerken. Nu leven we in absolute onzekerheid.'
Toen Mónica Baltodano na haar gevangenschap vrijkwam, leidde ze als hoofd van de stedelijke guerrilla in Managua mee het finale offensief dat Nicaragua van de dictatuur zou bevrijden. Maar in 2005 stapte ze definitief uit het FSLN, na jaren wrijving met Ortega. Via sociale media en op overheidskanalen circuleren nu geruchten dat Baltodano de 'staatsgreep' (zoals de regering de protesten van april noemt) steunt met geld van de Amerikaanse inlichtingendienst. Hoewel ze het land niet ontvlucht is, mijdt ze vandaag het openbare leven.
Baltodano: 'Sinds Ortega in 2007 opnieuw aan de macht kwam, heeft hij het erg slim gespeeld. Hij voert in feite een ultrarechts beleid, maar met een linkse retoriek en met maximaal gebruik van alle sandinistische symboliek.' Ortega schenkt Nicaraguanen een dak, een koe of nog een varken. Critici noemen het cliëntelisme, maar het verzekert aanhang.' Dankzij de Venezolaanse hulp kon Ortega vooral veel wegen bouwen en dat is enorm populair in afgezonderde regio's: landbouwers in kleine dorpen zijn blij dat hun koopwaar zo sneller op de lokale markt ligt. In de afgezonderde noordelijke heuvels van het land zeggen bewoners gelukkig te zijn nu hun dorpen eindelijk op het elektriciteitsnet zijn aangesloten. Aanhangers van de regering vrezen dan weer dat ze verworvenheden zullen moeten afstaan indien Ortega afgezet wordt. 'De president laat geen kans aan zich voorbij gaan om op die angst in te spelen. Oppositieleden heten coupplegers die met de steun van imperialistische belangen een van de laatste linkse bastions in Latijns-Amerika willen omverwerpen.'
Volgens Baltodano staat Ortega in de praktijk een heel pragmatisch vrijemarktbeleid voor. Al van bij het begin gooit Ortega het op een akkoord met het grootkapitaal om zijn macht te consolideren. hij onderhield tot voor kort uitstekende relaties met de VS. 'Het spreekt boekdelen dat de VS al die jaren erg tuk waren op zijn economisch beleid: vrijhandel, liberalisering, versoepeling van buitenlandse investering, vlotte werking van multinationals, grondstoffenontginning wars van ecologische bezorgdheden en ga zo maar verder.'

Opstappen

Volgens Luis Carrión zal Ortega niet snel opstappen: 'Ortega voelt geen scrupules om geweld te gebruiken om zijn politieke doelstellingen te verwezenlijken. Voor Ortega is de macht *an sich* van tel, ook al doet hij er niets constructiefs meer mee. Hij denkt dat hij persoonlijk gevaar zal lopen als hij opstapt, en al helemaal na het voorbije jaar. Er is geen weg terug. Dat dicteert zijn gedrag.'
Mónica Baltodano zegt dat Ortega aan zijn comeback timmert. 'Hij tracht vooral de publieke opinie te keren door sterk op propaganda in te zetten. Overal in het land gaan partijgetrouwen van deur tot deur om de geesten te masseren. In een land waar een aanzienlijk deel van de bevolking nog steeds geen toegang heeft tot sociale media, is directe communicatie uiterst belangrijk. Bovendien controleren de Ortega's alle open tv-kanalen; die zenden onafgebroken een alternatieve realiteit uit. Zo tracht hij langzaam de schade te herstellen.'
Dora María Téllez vindt dat er propere en transparante verkiezingen gehouden moeten worden. 'Maar zolang Ortega aan de macht is, is dat onmogelijk, omdat hij geen correcte verkiezingen kan garanderen. Daarvoor moet je vrije meningsuiting genieten, vrije pers, recht op betogen, vrije organisatie van partijen. Allemaal onbestaand, momenteel.'

samenstelling: ***Marian van Stiphout***

Even terug in de tijd

Als overtuigd pacifist had ik nooit gedacht nog eens met een AK-47 in een loopgraaf terecht te komen; een bewogen jaar in Nicaragua

In 1982 – 37 jaar geleden – bezocht ik voor het eerst Nicaragua. In die tijd was ik docent aan de Postgrado de Economía van de Autonome Universiteit in Tegucigalpa, Honduras. Het was in de periode dat de Contra's vanuit Honduras aanvallen uitvoerden op Nicaragua met het doel de sandinistische regering ten val te brengen. De Contra's waren de militairen van de gevreesde Guardia Nacional van de voormalige dictator Somosa, die na de sandinistische overwinning in 1979 het land uit gevlucht waren. Met steun van de toenmalige president in de VS - Ronald Reagon – werden de Contra's bijeengebracht en georganiseerd om de sandinistische regering te ondermijnen.

Via bevriende contacten in de solidariteitsbeweging met El Salvador was ik gevraagd om koerier te spelen voor het Frente Farabundi Martí de Liberación Nacional (FMLN) in El Salvador door berichten persoonlijk af te leveren in Nicaragua. Het ging over gewonde strijders van het FMLN die overgebracht moesten worden voor behandeling naar een ziekenhuis in Nicaragua. Dat moest geregeld worden en daarover gingen de berichten. De berichten zelf heb ik niet gezien of gelezen. Ze zaten verstopt in souvenirs, in kleine schilderijtjes met kleurige Hondurese landschappen met lieflijke huisjes en kerkjes. Met de Tica-bus reisde ik over de Pan-American Highway van Tegucigalpa naar Managua om de schilderijtjes af te leveren bij een bepaalde persoon. Bij de grens controleerde de Hondurese douane de bussen door en door. Mijn koffer moest open, ik voelde mijn hart kloppen in mijn keel, want ik wist dat het vinden van de brieven kon leiden tot arrestatie. Quasi ongeïnteresseerd keek ik de andere kant uit terwijl ze door mijn bagage woelden en de schilderijtjes inspecteerden. *'¿Turista?'* Ik draaide mijn hoofd, zette een pokerface op en keek de douanebeambte indringend aan, zei: *'¡Si, turista!'* en stopte alles weer terug in mijn rode koffertje. Ik mocht verder. Ik heb de schilderijtjes volgens de instructie afgegeven aan de juiste persoon, dat is zeker, maar waar en aan wie, dat heb ik kennelijk uit mijn geheugen gewist. Dat was in die tijd ook wel het beste wat je kon doen als je daarna weer terug moest naar Honduras, zodat je niks kon 'verraden' ingeval je ondervraagd zou worden.

Wat ik me van die eerste reis herinner was de sfeer van bevrijding, van bruisende vitaliteit, van optimisme en enthousiasme. Nicaragua gaf een totaal ander gevoel dan Honduras. Ik voelde me als een vogel die uit zijn kooitje was ontsnapt. Iedereen wilde meedoen met de sandinistische revolutie. Ik hoorde prachtige verhalen van mensen die aan de alfabetiseringscampagne hadden meegedaan en over de vrijwilligers die zich bij de Milicias Populares Sandinistas hadden aangesloten. 's Avonds werd ik door een aantal Nica's meegenomen naar een grote kantine waar Carlos en Luis Enrique Mejía Godoy optraden en waar je heerlijk kon meezingen met

eind 1982/12 uur op de boot van Granada naar San Carlos over het meer van Nicaragua
foto's: **onbekend**

april 1983/ op de boot van San Carlos naar Morillo (staande op de achtergrond Never Oporta die later vermoord is door de Contra's)

de revolutionaire liederen uit die tijd, die een ode brachten aan het Frente Sandinista de Liberación Nacional (FSLN). de *commandantes* van het FSLN waren razend populair, met name de jonge leider Daniel Ortega.
In de zomer van 1982 moest ik Honduras verlaten wegens bedreigingen. Het is een verhaal apart. Terug in Nederland kreeg ik het aanbod om te gaan werken in Nicaragua in het IVO-CIERA-project. Dat leek me fantastisch en in oktober van datzelfde jaar vertrok ik naar Nicaragua voor langere tijd. In die tijd was Holke Wierema de projectcoördinator van het IVO-CIERA-project. Onder zijn bezielende leiding was er een school gebouwd in Managua, het Centro de Formación en Reforma Agraria y Desarrollo Agropecuario, een landbouwopleiding. Er waren ook twee landbouwscholen gepland in rurale gebieden, eentje in het zuiden van Nicaragua in Morillo, een dorpje in het departement Río San Juan, en eentje in Matagalpa. Mijn hoofdtaak was het opleiden van docenten en het opzetten van deze scholen samen met een Colombiaanse collega, Alonso Restrepo. De school in Morillo was als eerste aan de beurt, want daar was al een gebouw beschikbaar, een chalet dat gediend had als buitenverblijf van de voormalige dictator Somosa. Het was een hele onderneming om dit chalet om te vormen tot school. We waren wekenlang bezig met het bijeenbrengen van benodigdheden, zoals boeken, pennen, schriften, meubels, kantoormaterialen, kasten, bezems, emmers, en schoonmaakartikelen … en het moest allemaal mee op de boot. Het waren oude krakende boten met dieselmotoren die van Granada over het meer van Nicaragua naar San Carlos tuften. Ze waren overbeladen met mensen, manden en dozen vol koopwaren, kooitjes met kippen, bouwmaterialen enz. De reis duurde ongeveer twaalf uur. Als je geluk had kon je onder het dek een plek vinden om te slapen in een hangmat. Na aankomst in San Carlos moesten we met onze santenkraam nog met een kleiner bootje verder langs de kustlijn van het meer van Nicaragua naar Morillo.
De studenten kwamen allemaal uit boerenfamilies. Om theorie en praktijk beter met elkaar te verbinden wisselden veertien dagen les en veertien dagen terug naar huis om het geleerde in de praktijk toe te passen in hun eigen dorp. Ze leerden een situatieanalyse te maken van het dorp, ze kregen statistiek en boekhouden, ze kregen economie, geschiedenis en uitleg over de landbouwhervorming en ze leerden experimenteren met gewassen en eenvoudige irrigatiesystemen.
Al snel werd onze school doelwit van de Contra's van het zuidfront, die onder leiding stonden van de dissidente sandinist Edén Pastora. Via hun radiozender lieten ze weten dat ze de communistische school in Río San Juán gingen aanvallen. Dat waren wij. Op een dag zijn de Contra's Morillo binnengevallen en hebben alle jonge mannen vanaf veertien jaar ontvoerd. >>>

De inval was juist tijdens de praktijkdagen, dus er was niemand van de school in Morillo. De vrouwen in het dorp waren totaal overstuur. De Contra's kwamen kennelijk snel tot de conclusie dat ze de verkeerden ontvoerd hadden, want er zat niemand van de school bij. Na enige dagen lieten ze de jongens en de mannen weer vrij.
De school was in gevaar. We evalueerde de situatie en maakten een plan om de school te beschermen. De sandinistische regering had nog geen eigen leger of politie. De school moest zichzelf verdedigen. We hebben loopgraven aangelegd rondom het dorp. We kregen wapens van de regering, AK-47's voor de docenten en studenten. Er kwam een instructeur om ons uit te leggen hoe we de AK-47 moesten schoonmaken en bedienen. En Luis Henrique Godoy kwam naar Morillo om ons moed in te zingen: *'Ai Nicaragua, Nicaraguita'*. We waren alert. Elke keer als een vliegtuig overkwam renden we naar buiten, want Edén Pastora had op zijn radio aangekondigd dat hij onze school ging bombarderen. 's Nachts hielden we om beurten de wacht twee-aan-twee vier uur lang in de loopgraven met een AK-47. Als overtuigd pacifist had ik nooit gedacht nog eens met een AK-47 in een loopgraaf terecht te komen. Maar het kon niet anders. Ik nam me voor om niet te schieten, omdat ik niemand het leven wil ontnemen; ook niet in de lucht, want dan zou ik mezelf verraden. Ik was ingedeeld voor de wacht met Never Oporta. Hij was een boerenleider met veel aanzien in de regio. Hij was de oudste (34 jaar) en de meest gemotiveerde student. Het ergste waren de muggen. Ook al deed je in de zengende hitte een wollen muts op je hoofd, de muggen staken er dwars doorheen. Je lag daar de luisteren en probeerde in de stille donkere nacht via de geluiden van de dieren af te leiden of er wellicht in de verte Contra's op weg waren. Gelukkig heb ik nooit een kogel hoeven af te vuren. Een keer heeft een student 's nachts geschoten. We vlogen allemaal uit onze stapelbedden, alert en paraat, maar er was niets aan de hand. Hij had een ezel doodgeschoten. De meest angstaanjagende nacht was toen een grote kudde Zeboes op hol sloeg. Ik zat in mijn loopgraaf en ze stormden recht op mij af. Mijn hart klopte in mijn keel en ik dacht dat mijn uren geteld waren. Never sprong uit zijn loopgraaf, rende mijn richting uit en ging pal voor de aanstormende koeien staan, schreeuwen, zwaaiend met zijn armen in de lucht … ik hield mijn adem in … vlak voor Never bogen de koeien af en stormden een andere richting uit, het gevaar was geweken.
Na afloop van een van de praktijkdagen werd Never op de weg naar Morillo door Contra's op een beestachtige wijze vermoord. Daags daarna hoorden we bij aankomst in Morillo waar zijn lichaam lag. Een paar studenten zijn naar hem op zoek gegaan en vonden hem op een afgelegen pad. Ze hadden zijn schedel opengeslagen en alle ledematen afgehakt. De studenten hebben de hersens teruggeduwd en zijn lichaamsdelen bij elkaar geraapt. Het was verschrikkelijk. We waren allemaal verbijsterd, diep geschokt, intens verdrietig en woedend op de Contra's. Maar we gingen door, en de studenten en docenten van de school in Morillo protesteerden in de straten in San Carlos met een spandoek met daarop: *'¡No pasaran!'*.

1983/ kleren wassen in het meer van Nicaragua bij San Carlos

Managua, 1983/ studenten van IVO-CIERA-project telefoneren met Tilburg tijdens de Nicaragua-week

Morillo, april 1983/ studenten van de landbouwschool maken hun examen wiskunde

Morillo, 1983/ in de avonduurtjes schrijft Thera van Osch voortgangsrapporten voor IVO-CIERA project

San Carlos, april 1983/ de landbouwschool demonstreert in de hoofdstaat van San Carlos tegen de aanvallen van de Contra's vanuit Costa Rica

Tijdens de praktijkdagen van de studenten in Morillo, werkten Alonso en ik aan de opbouw van de school in Matagalpa. Daar had Holke Wierema een pand gevonden dat geschikt was om een landbouwschool op te zetten. In die periode ontstond vanuit Tilburg het idee om een stedenband op te zetten met Matagalpa. Er werd een Nicaragua-week georganiseerd waarin directe uitwisseling was per telefoon. Een van die uitwisselingen vond plaats in Managua met studenten van Managua en Morillo. Het waren leuke en interessante telefoongesprekken.
Daarna moesten we terug naar Morillo, maar de boot vanuit Granada was al vertrokken. We besloten met mijn kleine Suzuki jeep over de nieuw aangelegde weg naar San Miguelito te rijden, om van daaruit met een klein bootje langs de kust naar Morillo te gaan. De nieuwe weg ging door een gebied waar de Contra's wel eens hinderlagen hadden opgezet. Ik was de chauffeur. Twee studenten gingen met mij mee. Ze hadden een uzi meegekregen, een machinepistool waarmee ze ingeval van een hinderlaag de vijand konden afweren, ik moest dan gas geven om uit de hinderlaag te ontsnappen. Het grootste gevaar was echter de weg zelf en mijn eigen stommiteit om geen veiligheidsgordel om te doen. De weg was geplaveid met scherpe puntige stenen; een daarvan veroorzaakte een klapband waardoor de jeep over de kop ging en ik uit de wagen werd geslingerd. Mijn lange haren waren achter het spiegeltje blijven steken waardoor ik een scalpeerwond had. Het was een geluk dat de studenten ongedeerd waren. Ze hebben mijn hoofdhuid terug geklapt en een handdoek eromheen gebonden. De weg was verlaten. Na een dik uur konden ze een klein open vrachtautootje aanhouden met boeren die terugkwamen van het land. Ik zag dat mijn benen gebroken waren en vroeg de studenten een klapstoeltje uit de auto te halen om onder mijn benen te leggen. Zo werd ik met de benen op het klapstoeltje achter in de camionette geschoven tussen de modderige laarzen van de boeren. De studenten reden ook mee. Ik deed mijn contactlenzen uit en gaf die in bewaring bij Juan Andres, een van de studenten, voor het geval ik buiten bewustzijn zou raken. In het ziekenhuis van Juigalpa hebben ze me afgeleverd. Een Cubaanse arts heeft mijn scalpeerwond schoongemaakt en (wegens gebrek aan medicijnen) zonder verdoving dichtgenaaid; ook heeft hij mijn beide benen in het gips gezet en bleef hij de hele nacht naast mijn bed, want bewakingsapparatuur was er niet in dit ziekenhuis. De volgende dag hadden Holke en Janny Wierema ervoor gezorgd dat ik per ambulance naar een ziekenhuis in Managua werd vervoerd. Beide benen, een voet en een heup waren gebroken, op acht plaatsen. Later werd ik, toen mijn conditie dat mogelijk maakte, naar Nederland gerepatrieerd en in het Radboudziekenhuis opgeknapt. Tot in het voorjaar daarna moest ik revalideren. Het heeft een aantal maanden geduurd voordat ik weer helemaal ter been was. Ik wilde daarna zo snel mogelijk weer terug naar Nicaragua, ook al was dat in het begin nog even op krukken …

Thera van Osch

Bacanal Chipote - ‘Dansen op de doden’

Het was een gruwelijke zondagmiddag 12 mei 2019 @De Poorten in de Hasseltstraat: De dansvoorstelling Bacanal Chipote is gemaakt door de Nicaraguaanse theatergroep Lleca Teatro uit Léon. Vorig jaar deden de acteurs nog mee aan de massale protesten tegen de regering, die op bijzonder gewelddadige wijze onderdrukt werden. Terwijl de mensen barricades en wegversperringen opwierpen, universiteiten bezetten en massaal de straat op gingen, rukte de regering met de politiemacht uit, bewapende zij paramilitaire groepen en schoot zij met scherp op de betogers. Te midden van meer dan 300 doden, duizenden gewonden en meer dan 800 politieke gevangenen vroegen de acteurs zich af: Is dit wat macht doet? En, kunnen wij nog wel helen?

Theatermaker Mick Sarria (León, 1981) ging op zoek naar antwoorden in pure lichaamstaal. Die vond hij en heeft hij in Tilburg laten zien samen met een aantal autonome artiesten die hun land hebben moeten ontvluchten vanwege vervolging. Het stuk begon op de barricades vorm te krijgen en werd in de clandestiniteit en in ballingschap uitgewerkt. Een van de groepsleden kon echter niet ontkomen en zit op dit moment vast als politiek gevangene.
Gebaseerd op hun tijd op de barricades toont het stuk ook het verval van het politieke regime van de sandinisten, ooit een inspiratie voor linkse bewegingen over de hele wereld. Het toont het drama van de opstand, maar ook het einde van een ideologisch tijdperk in Nicaragua. *Bacanal Chipote* roept de excessen van macht (bacchanaal) op en toont de uitspattingen van geweld (vertegenwoordigd door de beruchte gevangenis Chipote). Het werd gemaakt ter nagedachtenis aan hen die vermoord zijn en gewijd aan diegenen die momenteel worden vastgehouden en gemarteld in de gevangenissen.

We zien een kaal toneel, een zwart zeil bedekt de vloer, er staat een stoel op en iets dat op een kast lijkt -of op een lijkkist. Een vrouwelijke etalagepop, voorzien van een blinddoek, steekt met haar bovenzijde uit de vloer en lijkt met ons het toneel te aanschouwen. Filmbeelden en geluid donderen de zaal in en in enkele minuten wordt de harde werkelijkheid geschetst van het leven in Nicaragua sinds 19 april 2018. Een acteur lispelt, een ander slingert scheldwoorden de zaal in, klanken worden uitgestoten. We zijn terecht gekomen in de krochten van de onderdrukker die hier zijn spel speelt met de gevangenen die hem zijn toevertrouwd.
Er volgt een aaneenschakeling van indringende scenes waarin op niet mis te verstane wijze wordt getoond wat de waarde van een politieke gevangene is. Langzaam verandert het toneelbeeld in een waar slagveld. Rauw wordt de tomeloze wreedheid van hen die de macht hebben om de anders denkende mens te onderdrukken, getoond. Woorden vallen er bijna niet, maar dat is ook niet nodig. Dit is fysiek theater, er wordt krachtig gebruik gemaakt van de lichamelijke diversiteit van de acteurs. Het thema dat in dit stuk wordt aangesneden, is universeel en heeft niet enkel betrekking op Nicaragua. Het bacchanaal dat hier wordt aangericht, maakt ons deelgenoot van het navrante feest van de onderdrukker.
Het is bewonderenswaardig om te zien hoe de acteurs op geen enkel moment uit hun rol vallen. Zij hebben de wreedheid van hun regime in de ogen gekeken en aan den lijve ondervonden. Zij maken ons moedig deelgenoot van datgene waar wij, en met ons Vrouwe Justitia, in ons ‘beschaafde’ Europa liever van wegkijken. De voorstelling beklijft en nodigt uit tot reflectie en solidariteit.

Herman Fitters; met dank aan ***Petra Spuijbroek***,
conSentido Latijns-Amerika magazine, www.consentido.nl

Bacanal Chipote
foto: **Harry Geuting**

Bacanal Chipote
foto: Harry Geuting

Concept en regie:
Mick Sarria;
acteurs:
Mick Sarria, Gustavo de la Rocha, Julio Amaya, Solange Saballos en Danilo Castañeda;
productie:
Lleca Teatro
Met dank aan:
Nicaragua Karavaan.
Met de steun van:
Frame, Voice, Report! en de Europese Unie. Lleca Teatro maakt theater op onconventionele plekken, met onconventionele groepen. Tussen 2009 en 2017 maakten zij theater met gevangenen en ex-gevangenen.

Bacanal Chipote
foto: T. Lopez

nabespreking met de theatergroep
foto: Miranda van der Klaauw

Na het Wereldcafé in 2018 wilde de Stedenband ook in 2019, één jaar na het begin van de opstand, bij de situatie in Nicaragua stil staan. Hoe kon dat beter dan de Nicaraguaanse theatergroep die eerder in Den Haag optrad uit te nodigen naar Tilburg te komen. Via de Steungroep SOSNicaragua-Holanda was dit zo geregeld *(de theatervoorstelling was georganiseerd door de STM; de tour van de theatergroep door Nederland werd georganiseerd door de Steungroep Nicaragua)*. Ook de medewerking van ContourdeTwern in wijkcentrum De Poorten verliep vlot. Het oude koor van de voormalige Hasseltse kerk vormde het perfecte decor voor deze horrorvoorstelling.

Beatrix wint!
foto: **ContourdeTwern**

Beatrix College wint de twaalfde Tilburgse scholierencompetitie

We hebben er vier jaar op moeten wachten, maar dit jaar was het team van Beatrix ijzersterk! Ze wisten het meeste over armoede, ontwikkelingssamenwerking en mondiaal burgerschap en bleven daarmee het Theresialyceum en het Koning Willem II College ruim voor.
Wethouder Maria Jacobs reikte de wereldbeker uit aan de winnaar. Docent Twan Jenniskens was superblij en de school mag 400 euro besteden aan een project in Matagalpa. Gefeliciteerd!
De Stedenband gaat dit najaar ook een project met het Beatrix doen in het kader van internationalisering, met de klassen van tweetalig atheneum (TTA).

Meer dan 16.000 euro voor beter onderwijs

Meer dan 16.000 euro voor beter onderwijs
De acties van de scholen Panta Rhei en Zonnesteen hebben meer dan 16.000 euro opgebracht voor beter onderwijs in Matagalpa. Een geweldig resultaat! In Matagalpa gaat men dat geld onder andere inzetten voor nieuw meubilair, didactische materialen, workshops voor docenten en milieueducatie.
De kinderen van basisschool Panta Rhei hadden in mei de sponsorloop en de feestavond tbv beter onderwijs in Matagalpa. In het Leijpark werden vele kilometers afgelegd en 's avonds op het schoolplein waren er tal van kraampjes, waaronder de Global Goals sjoelbak. Deze is ontwikkeld en gefinancierd door LBSNN, Platforma en de EU.

Bestuur

Onze penningmeester Rob Giesberts is per 1 juli gestopt. Wel blijft hij actief als vrijwilliger. Zijn functie en taken zijn overgenomen door Gé Mooren.
Verder zitten in het bestuur: Frans Couwenberg *(voorzitter)*, Theo Smeele *(secretaris)*, Wies van Berkel, Anneke Kolen en Theo Hoedjes.

Pedro X. Molina

De Nicaraguaanse karikaturist Pedro X. Molina heeft een prijs gekregen: de prestigieuze Maria Moors Cabot prijs voor journalistiek die al sinds 1938 door de universiteit van Columbia uitgereikt wordt. Molina is de derde Nicarguaan die de prijs in ontvangst neemt. De eerste was Pedro Joaquín Chamorro, de oprichter van de nationale krant *La Prensa* die in 1978 vermoord werd door de Nationale Garde van de dictator Somoza. De tweede was zijn zoon Carlos Fernando Chamorro, de huidige hoofdredacteur van *Confidencial*. Molina is karikaturist voor *Confidencial* en maakt dagelijks strips voor het populaire kritische online nieuwsplatform.

Molina
cartoon: **Pedro X**

Verhuisd

Vanwege de lagere subsidie zijn we naar een kleinere ruimte verhuisd in wijkcentrum 't Sant. We zitten nu op de eerste verdieping, in de Weizaal, achter de Smeetskring. We delen ons kantoor nog steeds met de Stedenband Tilburg Same Tanzania.

Kermis

De Stedenband Tilburg-Matagalpa stond tijdens Tilburg Kermis met de Vogeltjesrace bij theaterkermis LunaLunaLuna in de Spoorzone. LunaLunaLuna is achter de rug, alles is weer opgeruimd. We kijken terug op een heel leuk evenement, op veel bezoekers en op positieve aandacht voor onze vogeltjesrace, de Global Goals en onze projecten. Er zijn ongeveer 600 foto's gemaakt, wat betekent dat er 2400 mensen langs de waterbak hebben gestaan en informatie hebben ontvangen. Daarnaast waren er natuurlijk de nodige passanten en toeschouwers. In totaal hebben we 860 euro opgehaald voor projecten in Matagalpa, toch een leuk bedrag.
De attractie en onze gratis deelname is mede mogelijk gemaakt door de gemeente Tilburg, het LBSNN, Platforma en de Europese Unie. Ook dank aan de organisatie van en de goede samenwerking met LunaLunaLuna!

vogeltjesrace
foto: **Miranda van der Klaauw**

LANDELIJK BERAAD STEDENBANDEN NEDERLAND-NICARAGUA

Corine Goesten zorgt al jaren voor de distributie van de *¡Cómo No!*
foto: Toon Oomen

Dé foto van ¡Cómo No!